

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **S.**, K., IČO: X., zastúpenej JUDr. J. H., advokátom v B., proti odporkyni **M.**, U., Úradovňa v Slovenskej republike: L., zastúpenej B. s.r.o., so sídlom P., IČO: X., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporkyne Slovenskej republiky, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, Bratislava, **o zdržanie sa šírenia publikácie, zaslanie ospravedlnenia a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 53/2007, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 404/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 404/2010 a uznesenia Okresného súdu Bratislava I z 23. februára 2010 č.k. 15 C 53/2007-243 a z 1. apríla 2010 č.k. 15 C 53/2007-270 v spojení s opravným uznesením z 9. septembra 2010 č.k. 15 C 53/2007-291 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Návrhom z 26. novembra 2004 navrhovateľka žiadala, aby súd uložil odporkyni povinnosť zdržať sa ďalšieho šírenia publikácie „Analýza p.“ ako aj povinnosť zaslať navrhovateľke ospravedlnenie vo forme oficiálneho listu s textom, ktorý je súčasťou petitu. Podaním z 13. júna 2006 doručeným prvostupňovému súdu 15. júna 2006 navrhovateľka rozšírila návrh o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 1.000.000,- Sk.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 23. februára 2010 č.k. 15 C 53/2007-243 pripustil rozšírenie petitu v znení: „Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi sumu

1.000.000,- Sk (33.193,92 EUR) z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch do sedem dní od právoplatnosti rozsudku“. Námietku navrhovateľky so vstupom vedľajšieho účastníka Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom financií SR zamietol. Konanie vo veci samej zastavil. Vyslovil, že predbežné opatrenie nariadené súdom uznesením z 09.01.2004 pod č.k. 15 NcPo 9/03-32 právoplatnosťou tohto uznesenia zaniká. Súčasne rozhodol o vrátení navrhovateľke zaplateného súdneho poplatku 2.051,39 EUR, prostredníctvom Daňového úradu B., po právoplatnosti uznesenia a navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť odporkyni náhradu trov konania tak, ako bude uvedené v osobitnom uznesení. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že k rozšíreniu návrhu došlo pred otvorením pojednávania vo veci samej, preto podľa § 95 ods. 1 O.s.p. pripustil navrhované rozšírenie (zmenu) návrhu. Konštatoval, že vedľajší účastník vstúpil do konania z vlastného podnetu podľa § 93 ods. 3 O.s.p. preto o prípustnosti vedľajšieho účastníka súd nerozhodoval. Námietku so vstupom vedľajšieho účastníka do konania vznesenú navrhovateľkou označil za nedôvodnú. Upriamil pozornosť na to, že do konania ako vedľajší účastník vstúpila Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR a nie ako uvádza navrhovateľka Ministerstvo financií SR, čo má esenciálny význam pre hmotnoprávne postavenie vedľajšieho účastníka, keďže účastníkom Dohody uzatvorenej dňa 28.09.2002, účinnej od 05.02.2003, platnej od 15.06.2007, uverejnenej v Zbierke zákonov č. 119 pod č. 261/2007 Z.z., medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom financií SR a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj je Slovenská republika a nie Ministerstvo financií SR ako samostatný orgán štátnej správy. Touto Dohodou v článku 5. v bode 4. vety prvej sa účastníci dohodli, že “Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom s výnimkou prípadov, ktoré vyplývajú alebo súvisia s výkonom jej právomoci ohľadne vydávania a zábezpeky cenných papierov“, čím vedľajší účastník, podľa názoru súdu má záujem na postavení odporkyne, ktorá v zmysle Dohody má požívať imunitu a upriamuje pozornosť súdu, že nemá právomoc vec prejednať. Keďže procesná spôsobilosť je prvým predpokladom k prejednávaniu veci hmotnoprávne, postavenie vedľajšieho účastníka a jeho záujem na jeho výsledku je daný garanciou Slovenskej republiky v zastúpení Ministerstvom financií SR, že odporkyňa bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom. Pri skúmaní právomoci súdu Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 37 zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom dospel prvostupňový súd k názoru, že odporkyňa, hoci má na území Slovenskej republiky „sídlo“ zriadenú kanceláriu na základe dohody z 05.2.2003 medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom financií

SR a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj, avšak v predmete sporu nejde o majetkové práva v duchu zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom a navrhovateľka ani nepreukázala, že by odporkyňa mala na území Slovenskej republiky majetok, pričom tieto zákonné podmienky musia byť splnené súčasne, právomoc slovenských súdov vo veci tak nie je daná. Napriek tomuto právnomu názoru súd skúmal článok 5 ods. 4 Dohody z 05.02.2003 medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom financií SR a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj, pričom s poukazom na pojmový výklad imunity a cit. Medzinárodnú zmluvu z 05.02.2003, v ktorej sa na základe dvojstranného právneho úkonu účastníci tejto dohody, že Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom s výnimkou prípadov, ktoré vyplývajú alebo súvisia s výkonom jej právomoci ohľadne vydávania a zábezpeky cenných papierov, dospel k názoru, že nie je daná právomoc súdu Slovenskej republiky na prejednanie a rozhodnutie veci. Ide tak o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, čo má za dôsledok nemožnosť vydať rozhodnutie a potrebu konanie podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. zastaviť. Pokiaľ ide o námietku navrhovateľky, že vydanie publikácie, ktorá je predmetom sporu, nespadá do rámca činnosti odporkyne vymedzenej zmluvou, keď na takúto činnosť nemala titul, preto je vyňatá z rámca imunity garantovanej v zmluve, túto námietku súd vyhodnotil ako nedôvodnú, nemajúcu oporu v cit. Zmluve z 05.02.2003, ktorej cieľom bolo zriadenie kancelárie v B. s odkazom na zakladateľskú zmluvu Banky (členom je aj Slovenská republika, Dohovor o výsadách a imunitách organizácii schválený Valným zhromaždením OSN 21.11.1947, v našom právnom poriadku uverejnený vo vyhláske Ministerstva zahraničných vecí z 30.01.1968 č. 21/1968), ktorou vláda Slovenskej republiky zabezpečila, že „Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom“. Táto citácia čl. 5 bodu 4 (výnimku ostatných prípadov súd neuviedol, nakoľko sa netýkajú predmetu sporu) jednoznačne, nepochybne a nezameniteľne definuje imunitu odporkyne akékoľvek konania pred súdom, samozrejme v spätnej súvislosti s predmetnou Zmluvou z 05.02.2003, t.j. pred súdom Slovenskej republiky. Výrok o zániku predbežného opatrenia nariadeného súdom uznesením z 09.01.2004 č.k. 15 NcPo 9/03-32 odôvodnil tým, že aj keď na základe rozhodnutia o zastavení konania dochádza k zániku predbežného opatrenia ex lege, o jeho zániku rozhodol „z opatrnosti, pre čistotu právnej stránky veci“. O vrátení (kráteného) súdneho poplatku rozhodol podľa § 11 ods. 3 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. O trovách predbežného opatrenia a trovách konania rozhodol podľa § 77 ods. 3 O.s.p. a § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. s tým, že o ich výške rozhodne osobitným uznesením v zmysle § 151 ods. 1 a 2 O.s.p. O týchto trovách

konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. uznesením z 1. apríla 2010 č.k. 15 C 53/2007-270.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľky uznesením z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 404/2010 uznesenie súdu prvého stupňa z 23. februára 2010 č.k. 15 C 53/2007-243 v napadnutej časti (vo výroku o zamietnutí námietky navrhovateľky o vstupe vedľajšieho účastníka Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky a vo výroku o zastavení konania vo veci samej) potvrdil. Uznesenie súdu prvého stupňa z 1. apríla 2010 č.k. 15 C 53/2007-270 zmenil tak, že odporkyni nepriznal náhradu trov prvostupňového konania. Odporkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Vo svojom rozhodnutí sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a skonštatoval správnosť dôvodov prvostupňového rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že v danom prípade vedľajší účastník vstúpil do konania z vlastného podnetu podľa § 93 ods. 3 O.s.p., do konania ako vedľajší účastník vstúpila Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR, keďže účastníkom Dohody uzatvorenej dňa 28.09.2002, účinnej od 05.02.2003, platnej od 15.06.2007, uverejnenej v Zbierke zákonov č. 119 pod č. 261/2007 Z.z. medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom financií SR a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj je Slovenská republika. Keďže Dohodou v čl. 5, v bode 4. vety prvej sa účastníci dohodli, že „Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom s výnimkou prípadov, ktoré vyplývajú alebo súvisia s výkonom jej právomoci ohľadne vydávania a zábezpeky cenných papierov“, čím vedľajší účastník aj podľa názoru odvolacieho súdu osvedčil záujem na výsledku konania vo vzťahu k odporkyni, ktorá v zmysle Dohody má požívať imunitu a upriamuje pozornosť súdu na to, že nemá právomoc vec prejednať. Správne potom konštatoval súd prvého stupňa, že postavenie vedľajšieho účastníka a jeho záujem na výsledku konania je daný garanciou Slovenskej republiky v zastúpení Ministerstvom financií SR, že odporkyňa bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom a tento záujem je právnym záujmom vedľajšieho účastníka ako záujem na dodržaní jeho právneho záväzku poskytnúť odporkyni súdnu imunitu a teda nedopustiť porušenie právnej povinnosti vyplývajúcej z Dohody. Pri skúmaní podmienok podľa § 103 O.s.p. mal rovnako ako prvostupňový súd za to, že tu ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (nie je daná právomoc slovenského súdu), čo má za dôsledok nemožnosť vo veci rozhodnúť, preto prichádza do úvahy jedine postup

podľa ustanovenia § 104 ods. 1 vety prvej O.s.p. (aj napriek tomu, že Dohoda bola uverejnená v zbierke zákonov až dňa 15.06.2007, teda v priebehu konania). Za správne označil skonštatovanie prvostupňového súdu, že cieľom predmetnej zmluvy bolo zriadenie kancelárie v B. s odkazom na zakladateľskú zmluvu Banky (členom je aj Slovenská republika Dohovor o výsadách a imunitách organizácii schválený Valným zhromaždením OSN 21.11.1947, v našom právnom poriadku uverejnený vo vyhláske Ministerstva zahraničných vecí z 30.01.1968 č. 21/1968 Zb.), ktorou vláda Slovenskej republiky zabezpečila, že „Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom s výnimkou prípadov, ktoré vyplývajú alebo súvisia s výkonom jej právomoci ohľadne vydávania a zábezpeky cenných papierov“. Táto citácia čl. 5 bodu 4. jednoznačne, nepochybne a nezameniteľne vymedzuje rozsah a výnimku imunity odporkyne. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. s použitím § 150 ods. 1 O.s.p. poukazujúc na dôvod hodný osobitného zreteľa spočívajúci v skutočnosti, že ku zmene právnej úpravy ohľadne imunity odporkyne ako dôvodu pre zastavenie konania došlo až v priebehu konania – vyhlásením Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj (Svetovou bankou) v Zbierke zákonov SR pod č. 261/2007 dňa 15.06.2007, ktorá sa v súlade s § 1 ods. 1, § 3 ods. 3 zákona č. 1/1993 Z.z. týmto vyhlásením stala záväznou pre všetky fyzické a právnické osoby. Z rovnakého dôvodu odvolací súd zmenil v zmysle ustanovenia § 220 O.s.p. aj napadnuté prvostupňové uznesenie z 01.04.2010 č.k. 15 C 53/2007-270 o náhrade trov konania.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie navrhovateľka, navrhla ho spolu s uznesením súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., t.j., že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Poukázala na to, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie o potvrdení rozhodnutia súdu prvého stupňa o zastavení konania na tom, že:

- predmetom tohto konania je ochrana dobrej povesti právnickej osoby v súvislosti s vydaním publikácie „Analýza p.“, ktorú vydala odporkyňa. Odporkyňa požíva imunitu v zmysle príslušných ustanovení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj o zriadení kancelárie v B., ktorá nadobudla platnosť dňa 05.02.2003 a bola publikovaná v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 261/2007;

- neexistuje právomoc slovenských súdov, čo je skutočnosť, ktorá je opakom skutočnosti zistenej slovenskými súdmi v konaní o nariadení predbežného opatrenia pred podaním návrhu vo veci samej. Okresný súd Bratislava I (sp. zn. 15 NcPo 9/03), rovnako ako Krajský súd v Bratislave (sp. zn. 9 Co 233/2004) a Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 280/2004 z 31.8.2005 v konaní o nariadenie predbežného opatrenia zaujali jednoznačný názor o existencii právomoci slovenských súdov;
- pri skúmaní podmienok konania podľa § 103 O.s.p. mal rovnako ako súd prvého stupňa za to, že tu ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (nie je daná právomoc slovenského súdu), čo má za dôsledok nemožnosť vo veci rozhodnúť, preto prichádza do úvahy jedine postup podľa § 104 ods. 1 vety prvej O.s.p. (aj napriek tomu, že Dohoda bola uverejnená v Zbierke zákonov až dňa 15.06.2007, teda v priebehu konania). Citácia čl. 5 bodu 4 Dohody o zriadení kancelárie („Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom...“) podľa odvolacieho súdu jednoznačne, nepochybne a nezameniteľne vymedzuje rozsah a výnimku imunity odporkyne.

Vychádzajú z uvedeného, navrhovateľka k otázke právomoci poukázala na § 2 a § 37 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, čl. 104 a 105 ods. 1 Charty OSN, Dohovor o výsadách a imunitách medzinárodných odborných organizácii a namietala publikáciu Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj (Svetovou bankou) o zriadení kancelárie v B. (platnej od 5.2.2003) až 15.6.2007 v spojení s § 3 ods. 3 a § 10 ods. 3 zákona č. 1/1993 Z.z. s poukazom na predvídateľnosť práva, legitímne očakávanie, odmietnutie spravodlivosti a porušenie práva na prístup na súd, keď prístup na súd je základným právom v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa jej názoru sú súdy štátu povinné aplikovať a vychádzať z právneho stavu, ktorý je pre ne (vnútroštátne) záväzný v čase podania návrhu. Podpisom dohody o zriadení kancelárie dohoda nadobudla platnosť a stala sa záväznou pre Slovenskú republiku len na medzinárodnej úrovni do času jej publikácie v zbierke zákonov, kedy sa stala záväznou pre fyzické a právnické osoby a jej ustanovenia sú použiteľné v Slovenskej republike až publikáciou v Zbierke zákonov, inak ide o retroaktívne použitie práva a porušenie princípov predvídateľnosti práva a právnej istoty.

Odporkyňa ani vedľajší účastník sa jej strane sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanvej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov

nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia

vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Ako vyplýva z obsahu spisu (a je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto uznesenia) súd prvého stupňa svoje rozhodnutie o zastavení konania oprel o záver o neexistencii právomoci slovenských súdov v danej veci konať tak s poukazom na § 37 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, ako aj s poukazom na čl. 5 ods. 4 Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj (Svetovou bankou) o zriadení kancelárie v B. (ďalej len „Dohoda o zriadení kancelárie“). S týmto záverom súdu prvého stupňa sa v celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd. Dovolací súd sa však s takýmto záverom oboch súdov nižšieho stupňa nestotožňuje.

V preskúmvanej veci k otázke danosti právomoci slovenských súdov konať a rozhodnúť zaujali jednoznačné stanovisko tak Krajský súd v Bratislave v uznesení z 31. augusta 2004 sp. zn. 9 Co 233/04, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 9. januára 2004 č.k. 15 NcPo 9/03-32 v časti o nariadení predbežného opatrenia, ktorým prvostupňový súd uložil odporkyňi povinnosť zdržať sa akéhokoľvek nakladania s publikáciou „Slovenská republika, Analýza p.“, ktorá bola vydaná odporkyňou v mesiaci jún X, ako i všetkých jej následných vydaní, vrátane jej šírenia, prezentovania alebo iného oboznamovania kohokoľvek s jej obsahom, ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 31. augusta 2005 sp. zn. 2 Cdo 280/2004, ktorým odmietol dovolanie odporkyne proti vyššie cit. uzneseniu Krajského súdu v Bratislave, s odkazom na Dohovor o výsadách a imunitách medzinárodných odborných organizácii z roku 1947, smernicu Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2000/12/ES z 20.3.2000 ako aj Dohodu o M. z 22.7.1944. Na tomto už raz vyslovenom právnom závere o existencii (danosti) právomoci slovenských súdov nič nemení ani skutočnosť, že dňa 15.6.2007 (teda v priebehu konania) bola publikovaná v Zbierke zákonov Slovenskej republiky Dohoda o zriadení kancelárie, podľa čl. 5 bodu 4., ktorej „Banka bude požívať imunitu v súvislosti s akýmkoľvek konaním pred súdom s výnimkou prípadov, ktoré vyplývajú alebo súvisia s výkonom jej právomoci ohľadne vydávania a zábezpeky cenných papierov“.

Ako vyplýva z čl. I Dohody o M. (publikovanej pod č. 500/1992 Zb.), účelom banky je:

I. Napomáhať obnove a rozvoju území členov tým, že bude uľahčovať investície kapitálu na produktívne účely, medzi ktoré patrí znovuvybudovanie zničených alebo vojnou rozvrátených hospodárstiev, prebudovanie výrobných prostriedkov pre potreby mieru a povzbudzovanie rozvoja výrobných prostriedkov a zdrojov v menej vyvinutých krajinách.

II. Podporovať súkromnú zahraničnú investičnú činnosť zárukami alebo účasťami na pôžičkách a iných investíciách súkromných investorov; ak však súkromný kapitál nebude k dispozícii za prijateľných podmienok, dopĺňa súkromnú investičnú činnosť obstarávaním finančných prostriedkov na produktívne účely za primeraných podmienok z vlastného kapitálu, z prostriedkov, ktoré získa, a z iných jej prostriedkov.

III. Podporovať rozsiahly vyrovnaný vzrast medzinárodného obchodu a udržiavanie rovnováhy platobných bilancií povzbudzovaním medzinárodnej investičnej činnosti pre rozvoj výrobných prostriedkov členov, a tým napomáhať zvyšovaniu produktivity, životnej úrovne a zlepšovanie pracovných podmienok na členových územiach.

IV. Zariaďovať poskytovanie pôžičiek alebo zaručovanie medzinárodných pôžičiek inde získaných tak, aby najskôr prišli na rad užitočnejšie a naliehavejšie projekty, či už veľké alebo malé.

V. Vykonávať svoje operácie s náležitým zreteľom na vplyv medzinárodných investícií na hospodárske pomery na území členov a napomáhať v prvých povojnových rokoch vytvoreniu hladkého prechodu z vojnového hospodárstva do mierového.

Podľa čl. VII, časť 1. a 2. cit. Dohody, aby Banka mohla plniť funkcie, ktorými je poverená, budú jej na území každého člena priznané štatus, imunity a prednostné práva uvedené v tomto článku. Banka má byť plnoprávnou právnickou osobou a najmä bude spôsobilá:

- I. uzavierať zmluvy;
- II. nadobúdať nehnuteľný a hnutel'ný majetok a nakladať s ním;
- III. začínať právne konanie.

Ako správne uvádza navrhovateľka v dovolaní, pre posúdenie otázky imunity medzinárodných odborných organizácii (medzi ktoré patrí aj odporkyňa) tvorí právny základ Charta Organizácie spojených národov z 10.12.1948, podľa čl. 104 ktorej Organizácia spojených národov požíva na území každého svojho člena takú právnu spôsobilosť, akú

potrebuje, aby konala svoje úlohy a plnila svoje ciele a podľa čl. 105 ods. 1 ktorej Organizácia spojených národov požíva na území každého svojho člena výsady a slobody, ktoré potrebuje, aby plnila svoje ciele. Z uvedeného možno podľa názoru dovolacieho súdu nepochybne vyvodiť, že nejde o požívanie bezvýhradných výsad a slobôd, ale iba špeciálnych, či špecializovaných, potrebných pre plnenie svojich cieľov.

V tomto duchu treba vykladať aj imunitu medzinárodnej odbornej organizácie, to znamená, že medzinárodná odborná organizácia bude požívať imunitu iba pri výkone tých činností, ktoré sú uvedené v jej zakladajúcom dokumente. Priznanie imunity nad rámec účelu, pre ktorý sa imunita poskytuje, je potrebné chápať ako prekážku výkonu spravodlivosti.

S poukazom na uvedené teoretické východiská, pokiaľ sa v danom prípade vo veci samej navrhovateľka domáha zdržania sa šírenia publikácie „Analýza p.“, ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy, pričom z citovaného čl. I Dohody o M. v spojení s čl. IV tejto Dohody vymedzujúcim činnosť Banky nemožno vyvodiť, že by zahŕňala vydávanie publikácií obsahujúcich hodnotenie súdneho a právneho systému člena Banky, nemožno konanie zastaviť z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania z dôvodu, že vec nepatrí do právomoci súdu, pretože takáto „vydavateľská“ činnosť odporkyne nepožíva imunitu. Pritom nemožno prehliadnuť fakt, že aj v prípade, ak by bolo navrhovateľke v plnom rozsahu vyhovené, takýto výsledok konania nie je v žiadnom prípade spôsobilý akýmkoľvek spôsobom zasiahnuť do postavenia a činnosti odporkyne, ktoré v zmysle vyššie uvedených medzinárodných dokumentov vykonáva.

Preto ak odvolací súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie o zastavení konania v danej veci pre nedostatok právomoci súdu na základe osvojenia si odporkyňou a vedľajším účastníkom na jej strane presadzovaným neudržateľným extenzívnym výkladom imunity odporkyne zakotveným v cit. čl. 5 bode 4. Dohody o zriadení kancelárie, hoci na tento postup nebol zákonný dôvod, odňal tým navrhovateľke (ktorej v súvislosti s vyššie v tomto uznesení citovanými rozhodnutiami odvolacieho i dovolacieho súdu v konaní o vydanie predbežného opatrenia vzniklo legitímne očakávanie meritórneho rozhodnutia) možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., keď porušil jej právo na prístup na súd v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 a 3 O.s.p. uznesenia oboch súdov nižšieho stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková